

Sygn. akt IV Ca 856/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2017r.

Sąd Okręgowy w Płocku, IV Wydział Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodnicząca SSO Renata Wanecka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 11 stycznia 2017r. w P.

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko U. Ż.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Żyrardowie z 15 lipca 2016r.,

sygn. I C 714/15 upr.

oddala apelację.

SSO Renata Wanecka

Sygn. akt IV Ca 856/16

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 17 czerwca 2015r. do Sądu Rejonowego w Lublinie, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od U. Ż. kwoty 2.572,37 zł, w tym kwoty 2.526 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwoty 46,37 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, ponadto domagała się zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądania pozwu powódka wskazała, iż wierzytelność wynika z pożyczki udzielonej pozwanej 26 sierpnia 2014 r.

W dniu 18 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e 1042240/15 wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty U. Ż. przyznała, że zawarła umowę pożyczki (...). Jednak podniosła zarzut niezgodności opłat dodatkowych, które stanowią koszt umowy z art. 359 § 2¹ kc oraz niezasadność kosztów czynności windykacyjnych.

Postanowieniem z 16 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał rozpoznanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Żyrardowie.

Sąd Rejonowy w Żyrardowie wyrokiem z 15 lipca 2016r. zasądził od U. Ż. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. kwotę 214,20 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od 17 czerwca 2015r. do dnia zapłaty, z tym, że od 1 stycznia 2016r. wysokość nie

może przewyższać maksymalnej wysokości odsetek wynikającej z art. 359 § 2¹ kc oraz kwotę 87,82 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 17 czerwca 2015r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części, a nadto Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty procesu w wysokości 6 zł.

Sąd Rejonowy ustalił:

W dniu 26 sierpnia 2014 r. U. Ż. zawarła z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. umowę pożyczki nr (...)(...). Na podstawie postanowień umowy pozwanej udzielona została pożyczka w wysokości 4.296 zł.

Zgodnie z § 2.1. zd. 3 umowy, pożyczkobiorca zobowiązany był ponieść opłatę w wysokości 2.296 zł należną za udzielenie pożyczki i czynności związane z zawarciem umowy. Prowizję pożyczkobiorca był zobowiązany zapłacić w dniu zawarcia umowy, poprzez jej potrącenie z całkowitej kwoty pożyczki, dokonane wraz z jej wypłatą. Z wyjątkiem sytuacji odstąpienia przez pożyczkobiorcę od umowy, pożyczka udzielana miała być nieoprocentowana (oprocentowanie - 0%) przez cały czas trwania umowy. Zatem kwota do wypłaty, obliczona, jako całkowita kwota pożyczki pomniejszona o prowizję, wynosiła 2.000 zł.

U. Ż. zobowiązana była zwrócić powódce całkowitą kwotę pożyczki w ten sposób, że miała wpłacić kwotę wynoszącą 4.296 zł w 12 miesięcznych równych ratach w wysokości 358 zł każda w terminach wskazanych w harmonogramie spłaty. Data płatności pierwszej raty pożyczki została ustalona na dzień 26 września 2014 r.

W okresie od 24 września 2014 r. do 1 kwietnia 2015 r. pozwana dokonała wpłaty pięciu rat pożyczki w kwotach po 358 zł. Łącznie wpłaciła 1.790 zł.

W związku z brakiem dalszych spłat, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wezwała pozwaną do zapłaty zaległych rat pożyczki w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, a następnie w dniu 5 marca 2015 r. wypowiedziała umowę pożyczki z zachowaniem 30 – dniowego okresu.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji uznał, że powództwo było zasadne w części mianowicie co do kwoty 214,20 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego od dnia 17 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty, z tym, że od dnia 1 stycznia 2016 roku wysokość odsetek nie może przewyższać maksymalnej wysokości odsetek wynikającej z art. 359 § 2¹ kc, oraz kwoty 87,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu.

Sąd podkreślił, że źródłem zobowiązania była zawarta pomiędzy U. Ż. a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. umowa pożyczki o nr (...)(...) z dnia 26 sierpnia 2014 r. Fakt ten rodził po stronie pozwanej obowiązek zwrotu zaciągniętej pożyczki. Zgodnie bowiem z art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Jednocześnie Sąd Rejonowy podniósł, że zastosowanie w tym wypadku mają również przepisy ustawy z 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 z późn. zm.)

Sąd Rejonowy podkreślił, że obowiązująca w dacie zawarcia umowy pożyczki, ustawa o kredycie konsumenckim, w odróżnieniu od poprzednio obowiązującej ustawy, nie określa maksymalnych kosztów udzielenia pożyczki. Nie oznacza to jednak uprawnienia podmiotu udzielającego pożyczkę do dowolnego kształtowania warunków umowy pożyczki.

Zgodnie z 385¹ §1 kc, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wątpliwości Sądu wzbudziło przede wszystkim żądanie opłaty, zwanej prowizją. W treści umowy powódka wskazała, że opłata ta jest ustalona za udzielenie pożyczki i czynności związane z zawarciem niniejszej umowy. Powódka nie udowodniła jednak, że w związku z tego rodzaju czynnościami, poniosła koszty na dodatkowe wynagrodzenie pracownika lub pracowników, którzy je podejmowali. Faktem powszechnie znanym jest to, że pracownicy podmiotów udzielających pożyczki wykonują czynności z tym związane w ramach swoich normalnych obowiązków pracowniczych. Powód w rozpoznawanej sprawie nie udowodnił, aby było inaczej.

Ponadto Sąd podniósł, że jeżeli opłata ta jest zupełnie oderwana od kosztów ponoszonych przez pożyczkodawcę, należałoby mieć na względzie, iż takie postanowienie umowne zmierza do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych wynikających z art. 359 § 2¹ kc. Tym samym przedmiotowa opłata w oderwaniu od kosztów samej usługi, staje się ukrytymi, wyższymi niż maksymalne, odsetkami od sumy pożyczonego kapitału. Postanowienie takie, jako zmierzające do obejścia prawa, powoduje skutki z art. 58 § 1 kc.

Zgodnie z art. 58 § 1 kc czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Zgodnie z art. 359 § 2² kc, jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Dlatego też Sąd w miejsce prowizji zasądził odsetki w wysokości maksymalnej od kwoty pożyczki.

Tak samo Sąd zakwalifikował koszty działań windykacyjnych i nie uwzględnił z tego tytułu sumy 15,60 zł.

Skoro powódka dokonała spłat w wysokości 1.790 zł, a według oświadczenia wierzyciela, zostały one zaliczone w części na poczet należności głównej – 1.770 zł, a w części na poczet koszty działań windykacyjnych - 20 zł.

W celu ustalenia rzeczywistej kwoty pozostałej do spłaty Sąd dokonał następujących wyliczeń:

2.000 zł (kwota pożyczki) - 1.790 zł (suma dokonanych spłat) = 210 zł + 4,20 zł (koszty wezwania do zapłaty) = 214,20 zł

U. Ź. zobowiązana jest również do zwrotu stronie powodowej kwoty 87,82 zł, która stanowi sumę wszystkich zliczonych odsetek, które Sąd ustalił na poziomie odsetek maksymalnych.

Sąd przyznał również odsetki dalsze odsetki maksymalne za opóźnienie od kwoty 214,20 zł od dnia wniesienia pozwu od dnia zapłaty w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego do dnia zapłaty, z tym, że od dnia 1 stycznia 2016 roku wysokość odsetek nie może przewyższać maksymalnej wysokości odsetek wynikającej z art. 359 § 2¹ kc.

Sąd Rejonowy zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie od wyliczonych odsetek od chwili wniesienia pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, przyjmując że powód uległ przegranej w 78 %, natomiast wygrał w 12 %. Na koszty procesu niezbędne do dochodzenia praw przez powoda złożyły się: opłata od pozwu w wysokości 33 złotych, kwota 0,33 zł tytułem prowizji (...) oraz 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa, co łącznie stanowiło kwotę 50,33 zł. W konsekwencji Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 6 zł (50,33 zł x 12%).

Apelację od wyroku złożyła (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo (punkt 3) i zarzuciła naruszenie:

- art. 385¹ § 1 kc w zw. z art. 58 kc poprzez ich niewłaściwe zastosowanie prowadzące do przyjęcia, że postanowienia umowne zastrzegające wysokość prowizji mają charakter niedozwolonego postanowienia umownego, podczas gdy

prawkłowa interpretacja postanowień umownych nie kształtuje praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani nie narusza rażąco jego interesów, a tym samym przesłanki uznania ww. postanowienia umownego za niedozwolone nie zostały w niniejszej sprawie wypełnione;

- art. 359 kc w zw. z art. 58 kc poprzez ich niewłaściwe zastosowania i uznanie, że naliczenie prowizji stanowi naruszenie przepisów o odsetkach maksymalnych wynikających z czynności prawnej, podczas gdy w ocenie skarżącego naliczenie tych opłat nie stanowi obejścia ww. regulacji, stanowiąc wyraz swobody kontraktowej wyrażonej w art. 353¹ kc.

Wskazując na powyższe zarzuty, powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie jej powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 353¹ kc, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiała się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Z treści przepisu wynika, że zakres kompetencji stron do kształtowania treści stosunków zobowiązaniowych ustawodawca wyznaczył na dwa sposoby. Po pierwsze, w sposób pozytywny stanowiąc, że strony mogą „ułożyć stosunek prawny”. Po drugie, komentowany przepis określa zakres kompetencji stron także w sposób negatywny, wskazując granice, poza które nie mogą wykroczać. Chodzi tu o zakaz kształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób sprzeczny z właściwością (naturą) stosunku, ustawą i zasadami współżycia społecznego.

Prawo konsumentkie, dostrzegając faktyczną nierówność pozycji stron umów konsumenckich, chroni słabszą stronę kontraktu – konsumenta, przez co stanowi niejako zaprzeczenie zasady swobody umów. Najbardziej wyrazistą instytucją prawa konsumenckiego, ograniczającą swobodę umów, jest kontrola niedozwolonych postanowień umownych. Zarzut naruszenia art. 353¹ kc i art. 58 kc nie mógł więc odnieść skutku, skoro istota ochrony wynikająca z art. 385¹ kc z założenia powoduje, że niedozwolone postanowienia umowne, prowadzą do ich nieważności (art. 58 kc).

Sąd Okręgowy podziela ocenę Sądu I instancji, że ustalenie prowizji na poziomie 2.296 zł w sytuacji, gdy pożyczka wynosiła 2.000 zł, stanowi ukrytą formę odsetek i wprowadza konsumenta w błąd stwierdzeniem, że oprocentowanie pożyczki wynosi 0%. Sąd nie ma wątpliwości, że podmiot trudniący się udzielaniem krótkoterminowych pożyczek ma prawo do zysku z tego tytułu, ale ten nie może być wyższy niż równowartość odsetek maksymalnych. Do 31 grudnia 2015r. ich wysokość nie mogła przekraczać czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, zaś od 1 stycznia 2016r. – nie mogą być wyższe niż dwukrotność odsetek ustawowych. Jednocześnie nie ma żadnych przeszkód, by pożyczkodawca obciążył konsumenta wydatkami wynikającymi z udzielenia pożyczki, czy też kosztami windykacji na wypadek braku spłaty. Niemniej jednak koszty te, nawet jeśli zostaną określone ryczałtowo, powinny kompensować wydatki przeznaczone na ten cel.

(...) spółka z o.o. nie wykazała, aby prowizja w wysokości przekraczającej kwotę pożyczki, znajdowała racjonalne uzasadnienie w wydatkach związanych z udzieleniem pożyczki bądź jej windykacją. Rację ma zatem Sąd I instancji, uznając, że postanowienia umowy odnoszące się do wysokości prowizji na tym poziomie, stanowią niedozwolone klauzule umowne i słusznie zastąpił je rozwiązaniem przewidzianym przez ustawę o odsetkach maksymalnych. Wbrew przekonaniu powódki, fakt że pozwana została o tym wyraźnie poinformowana, nie oznacza, że nie ma prawa domagać się przed Sądem stwierdzenia abuzywności krzywdzących - jej zdaniem - postanowień umowy.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

Renata Wanecka